QORTI □IVILI, PRIM'AWLA

Im⊃allef

Onor. Giannino Caruana Demajo LL.D.

Seduta ta' nhar il-Γimg⊃a 30 ta' Novembru 2001

Numru 10

□itazzjoni 474/1995

Brian Agius u martu Susan Agius

versus

Christian Bugeja; u b'dikriet tal-25 ta' Ottubru 1996 ∪iet imsej⊃a fil-kaw⌉a *Elmo Insurance Services Limited* u din b⊃ala a∪ent tas-soχjetà assikuratrici *Sun Alliance and London Insurance p.l.c.*

Din hija kaw⌉a dwar inχident tat-triq.

L-atturi qeg⊃din ifittxu g⊃ad-danni li ∪arrab l-attur meta dan, waqt li kien qed isuq mutur tal-marka *Yamaha* bin-numru Q-4111 u kien qed idur mar-*roundabout* fi Triq Hal Qormi, Hal Luqa fit-23 ta' Γunju 1994, kien imtajjar mill-karrozza tal-marka *Escort*, bin-numru R-4437, misjuqa mill-konvenut. Min⊃abba f'dan l-inχident l-attur kellu jieqaf mix-xog⊃ol tieg⊃u b⊃ala bennej mat-taqsima tal-manutenzjoni tad-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni g⊃al seba' xhur mit-23 ta' Γunju

1994 sat-12 ta’ Frar 1995, u baqa’ ma t⊃allasx g⊃al dak i⌉-⌉mien. L-inχident laqat ukoll ⊃a⌉in ix-xog⊃ol tieg⊃u b⊃ala bennej.

Billi qeg⊃din ig⊃idu li kien il-konvenut li ja⊃ti g⊃all-inχident, l-atturi fet⊃u din il-kaw⌉a u qeg⊃din jitolbu illi l-qorti:

1. tg⊃id illi l-inχident ∪ara bi ⊃tija tal-konvenut;
2. tillikwida d-danni li sofrew l-atturi; u
3. tikkundanna lill-konvenuti j⊃allsu lill-atturi d-danni li ji∪u likwidati, flimkien ma’ l-ispejje⌉ tal-kaw⌉a.

Il-konvenut ressaq l-eχcezzjoni li hu ma ja⊃tix g⊃all-inχident. Qal ukoll illi hu g⊃amel *claim* ma’ l-assikuratur tieg⊃u, u ⊃allas ukoll ⊃amsin lira (Lm50) b⊃ala *excess*; g⊃alhekk is-soχjetà assikuratriχi g⊃andha tissejjah fil-kaw⌉a.

B’dikriet tal-25 t’Ottubru 1996[1], wara rikors mill-atturi, issej⊃et fil-kaw⌉a s-soχjeta *Elmo Insurance Services Limited* f’isem is-soχjetà assikuratrici *Sun Alliance and London Insurance p.l.c.* li tag⊃ha hija a∪ent f’Malta. Is-soχjetà msej⊃a fil-kaw⌉a ressqet l-eχχezzjoni illi l-inχident ma ∪arax bi ⊃tija tal-konvenut u g⊃alhekk ma hemmx danni x’ji∪u likwidati u m⊃allsa lill-atturi.

L-inχident se⊃⊃ fit-telg⊃a li minn Hal Qormi tag⊃ti g⊃al Hal Luqa. L-attur kien tiela’ minn dik it-triq u wasal qrib ir-*roundabout* li hemm fi-telg⊃a. Billi kellu l-⊃sieb li jdur mar-*roundabout* biex jie⊃u t-triq li hemm fuq il-lemin, kien qed i⌉omm lejn in-nofs tat-triq biex, hekk kif jibda jdur, ir-*roundabout* tkun qrib tal-lemin tieg⊃u[2]. Dak il-⊃in l-attur ra *truck* tar-*ready-mix concrete* ∪ej min-na⊃a ta’ l-Imgieret, fuq ix-xellug tieg⊃u, u dan it-*truck* waqaf biex i⊃alli lill-attur ig⊃addi.

---

1 *Fol.* 34.

2 Ara x-xiehda ta’ l-attur fis-seduta tat-2 ta’ Mejju 1997, *fol.* 55.

L-attur xehed li ntlaqat minn wara fuq ix-xellug, bi ⌉brixx. Ittajjar minn fuq il-mutur li baqa' jitkaxkar ma' l-art. L-attur, i⌉da, ma rax lil min laqtu[3]. Xehed ukoll sewwiq li kien qed isuq wara l-attur, g⊃alkemm kien hemm karrozza o⊃ra bejniethom, u qal illi ra karrozza o⊃ra li ∪iet mix-xellug, baqg⊃et sejra lejn ir-*roundabout* u laqtet lill-mutur ta' l-attur fuq wara[4]. Dan ix-xhud qal ukoll li qabel l-inχident l-attur kien qed isuq qrib ix-xellug tat-triq, u mhux, kif kien xehed l-attur stess, lejn in-nofs[5].

G⊃andu jing⊃ad ukoll illi fir-rapport ta' l-okkorrenza mag⊃mul mill-pulizija jing⊃ad illi l-attur kien qal, wara l-inχident, illi hu kien sejjer lejn Hal Luqa (*Luqa centre*)[6], u mhux li kien ser idur mar-*roundabout* biex jikser lejn il-lemin.

Il-konvenut xehed li hu kien tiela' mill-Imgieret biex jibqa' sejjer lejn Hal Luqa. Hekk kif wasal biex jaqbad ir-*roundabout* ra *truck* bi *trailer* wieqaf fin-nofs u ried jaqb⌉u. Kompla jixhed hekk:

> Kien hemm *trailer*; jew kien wieqaf jew dam biex qala'; mort biex naqb⌉u, biex naqla' t-*trailer*. Fid-daqqa u l-⊃in in⊃oss tisbita kbira fuq minn nofs il-bieba tieg⊃i lura. Bqajt tiela' ftit 'il fuq sakemm ⌉ammejt il-*brake* u hekk biex nitfa' mal-∪enb, u nsib lil dan, Brian Agius ... . ma' l-art u l-mutur imkisser fuq ir-*roundabout*.[7]

Fil-fehma tal-qorti, il-⊃tija g⊃al dan l-inχident hija fuq il-konvenut. L-attur kien qieg⊃ed mar-*roundabout* u g⊃alhekk kellu prijorità fuq il-konvenut, i⌉da l-konvenut, flok ma χeda, u flok ma waqaf biex jara kienx hemm traffiku mar-*roundabout*, qabad u ⊃are∪ mit-triq tieg⊃u biex da⊃al mar-*roundabout.* Anzi, in-nuqqas tal-konvenut hu aktar gravi g⊃ax biex g⊃amel hekk qabe⌉ vettura o⊃ra li kienet wieqfa tistenna li t-triq tkun ⊃ielsa, meta kien imissu jqis li dik il-vettura

---

3 *Ibid. foll.* 59 *et seq.*

4 Ara x-xiehda ta' Ivan Zammit fis-seduta tat-2 ta' Mejju 1997, *foll.* 70 *et seq.* u *fol.* 77.

5 *Ibid. fol.* 78.

6 *Fol.* 148.

7 Ara x-xiehda tal-konvenut fis-seduta tal-31 t'Ottubru 2000, *foll.* 184 *et seq.*

wieqfa kienet tnaqqaslu l-vi⌉wali u li l-fatt li kienet wieqfa kien jixhed li kien hemm traffiku ie⊃or li kellu prijorità.

Huwa minnu li fil-ver⌉joni ta' l-attur hemm xi inkonsistenzi, partikolarment dwar jekk kienx lejn in-nofs tat-triq jew lejn ix-xellug, u dwar fejn kien sejjer. Fil-fehma tal-qorti, i⌉da, dawn id-diskrepanzi ma jbiddlu xejn mill-fatt li l-attur kellu prijorità u li l-konvenut baqa' ⊃iere∪ meta kien imissu jieqaf u jistenna.

Dwar id-danni, g⊃alkemm l-attur esebixxa χertifikat mediku, ma⊃ru∪ fid-19 ta' Novembru 1994[8], li jg⊃id li g⊃andu debilità permanenti ta' tnax fil-mija (12%), meta kien e⌉aminat fis-7 ta' Jannar 2000 mill-espert mediku ma⊃tur mill-qorti, instab li ma kellu ebda di⌉abilità permanenti[9]. Id-danni li ∪arrab g⊃alhekk huma biss il-paga li tilef kemm dam ma jid⊃olx g⊃ax-xog⊃ol wara l-inχident, u l-⊃sarat fil-mutur.

Il-paga li tilef l-attur, kif jixhed id-dokument[10] ma⊃ru∪ mid-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni li mieg⊃u kien ja⊃dem l-attur, kienet t'elf sitt mija u wie⊃ed u sebg⊃in lira u sbatax-il χente⌉mu (Lm1,671.17); ma' dawn trid i⌉⌉id disg⊃a u ⊃amsin lira (Lm59) b⊃ala *income supplement* li tilifhom ukoll: b'kollox elf seba' mija u tletin lira u sbatax-il χente⌉mu (Lm1,730.17). Qal ukoll li kien jag⊃mel xi xog⊃ol privat, i⌉da dwar dan ma ressaq ebda xiehda, lanqas dwar kemm tilef minn dan ix-xog⊃ol.

G⊃amel ukoll spejje⌉ mediχi ta' mitejn u disg⊃a u g⊃oxrin lira u ⊃amsin χente⌉mu (Lm229.50)[11].

---

8 *Foll.* 8 *et seq.*.

9 *Foll.* 172 *et seq.*

10 *Fol.* 105.

11 *Foll.* 14 *et seqq.*

Hemm ukoll riχevuta g⊃al mitejn u tmienja u tletin lira u erbg⊃a u sebg⊃in χente⌉mu (Lm238.74)[12] g⊃all-⊃sarat fil-mutur. G⊃alkemm l-attur, fin-nota tieg⊃u tat-23 ta' Marzu 2001, ig⊃id illi ma g⊃andux riχevuta g⊃ax-xog⊃ol li sar fuq il-mutur, u qed jippretendi somma o⊃ra g⊃al dan ix-xog⊃ol[13], fil-fatt ir-riχevuta ∪à tinkludi erbg⊃in lira (Lm40) g⊃al *labour*.

Id-danni, b'kollox, mela jitilg⊃u g⊃al elfejn mija u disg⊃a u tletin lira u wie⊃ed u erbg⊃in χente⌉mu (Lm2,139.41):

• telf ta' qlig⊃:	1,671.17
• spejje⌉ mediχi:	229.50
• sarat fil-mutur:	238.74
B'kollox:	Lm 2,139.41

Il-qorti g⊃alhekk taqta' l-kaw⌉a billi, wara li tiχ⊃ad l-eχχezzjonijiet, tilqa' t-talbiet ta' l-attur: tg⊃id illi l-konvenut wa⊃du kien ja⊃ti g⊃all-inχident u tikkundanna lill-konvenut u lis-soχjetà msej⊃a fil-kaw⌉a flimkien i⊃allsu lill-atturi s-somma ta' elfejn mija u disg⊃a u tletin lira u wie⊃ed u erbg⊃in χente⌉mu (Lm2,139.41), flimkien ma' l-ispejje⌉ tal-kaw⌉a.

Giannino Caruana Demajo
Im⊃allef

Connie Micallef
De

[12] *Fol.* 195.

[13] *Fol.* 194.